

Коли йдеться про володіння як фактичний стан, виокремлюють об'єктивний і суб'єктивний критерії. Об'єктивний критерій характеризується пануванням над річчю, суб'єктивний – наміром ставитися до речі як до своєї або як до чужої. В Концепції пропонується впровадити в ЦК України положення про пряме або опосередковане володіння. Володінням пропонується визнавати пряме або опосередковане утримання речі, поєднане з наміром ставитися до неї як до своєї і панувати над нею як власник або суб'єкт обмеженого речового права. Утримання речі не для себе є триманням [1, с. 21]. Володіння є прямим, якщо фактичне володіння річчю здійснюється володільцем як своєю особисто або через уповноважену особу. Володіння є опосередкованим, якщо воно фактично здійснюється через носія обмеженого речового права [1, с. 21-22].

Зміна підходу до інституту володіння зумовлює структурну перебудову книги третьої, оскільки, як правильно зазначається в Концепції, «у цьому випадку володінню має бути відведено окремий розділ, який слідуватиме за розділом «Загальні положення» та передуватиме розділам, присвяченим речовим правам» [1, с. 21].

Список використаних джерел

1. Концепція оновлення Цивільного кодексу України. Київ : Видавничий дім «АртЕк», 2020. 128 с.
2. Майданик Р. А. Речове право. Київ : Алерта, 2019. 1102 с.
3. Цюра В. В. Загальна характеристика речових прав на чуже майно. *Цивільне право України. Загальна частина* : підручник / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2010. С. 782-799.
4. Харченко Г.Г. Речові права : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 432 с.
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. (дата оновлення: 10.01.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

ПРАВО НА СПОЖИВЧУ ОСВІТУ У ЄС

Гришко Уляна Петрівна,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права

З розвитком цифрових технологій, зростанням на ринку кількості товарів, перед споживачами постає проблема інформаційного перевантаження під час купівлі товарів, отриманні послуг, як онлайн, так і офлайн. Незважаючи на те, що на сьогодні споживачі необмежені в доступі до будь якої інформації, проте вони не мають достатніх знань про свої права, можливості зробити правильний вибір і захистити себе. Цьому може сприяти споживча освіта, яка є важливим інструментом для розширення можливостей споживачів, їх участі у цивільних правовідносинах як самостійного і захищеного суб'єкта. Споживчу освіту можна розглядати – як систему заходів, спрямованих на надання споживачам знань, навичок та вмінь приймати обґрунтовані рішення щодо товарів і послуг, захисту від недобросовісної комерційної практики.

Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 року в узагальненому вигляді декларує право споживача на споживчу освіту, передбачаючи у ч. 2

статті 3 положення про те, що держава створює умови для здобуття споживачами потрібних знань з питань реалізації їх прав, в тому числі шляхом розробки та проведення відповідних освітніх програм [1]. Натомість новий Закон України «Про захист прав споживачів» від 10.06.2023 року не тільки закріплює право споживача на освіту, а й визначає термін «споживча освіта та/або просвіта» як комплекс освітніх та/або просвітницьких заходів, спрямованих на набуття споживачем, у тому числі у закладах освіти, знань, умінь та навичок з питань реалізації прав споживачів та механізмів їх захисту, а також на доведення до відома суб'єктів господарювання інформації про права споживачів та механізми їх захисту (п.30 статті 1 Закону [2]).

Розуміння права на споживчу освіту у цивілістичній доктрині здійснюють по-різному. Пожоджук Р. В. визначає право на споживчу освіту як невід'ємне та забезпечене державою, недержавними інституціями та суб'єктами господарювання споживче право на отримання протягом життя освіти, включаючи знання, навички, вміння у сфері споживчих відносин, які допоможуть йому приймати зважені рішення щодо продукції, бути активним учасником споживчого ринку та мати можливість захистити свої права у разі їх порушення [3, с. 274]. Станкова І.М., теж доводить важливість даного права, яке «забезпечується за допомогою включення відповідних вимог у державні освітні стандарти, у загальноосвітні та професійні програми, а також за допомогою організації системи інформування споживачів про їх права та про необхідні дії щодо їх захисту» [4, с. 117].

Європейська Комісія постійно здійснює різні ініціативи та заходи у сфері споживчої освіти. Зокрема, у 2012 році було започатковано Європейський порядок денний у сфері захисту прав споживачів, який окреслює споживчу політику як визначальну у країнах членах ЄС. Даний Порядок денний окреслює такі напрями:

- особливий акцент на споживчу освіту в умовах цифрової трансформації, яка вимагає від споживачів високої цифрової грамотності та цифрових компетенцій;
- посилення координації між учасниками правовідносин як на національному рівні, так і на рівні ЄС. Ця координація повинна охоплювати різні аспекти, включаючи доступ до онлайн освітніх ресурсів.

Вагому роль в реалізації прав споживачів на споживчу освіту відіграють Європейські центри захисту прав споживачів, які є незалежними некомерційними організаціями, які спільно фінансуються Європейською Комісією та національними органами в кожній країні-члені ЄС. Основна роль центрів полягає у забезпеченні реалізації права споживача на відшкодування шкоди, надання інформації про права споживачів та сприяння підвищенню рівня споживчої освіти серед громадян. Крім того, вони проводять різноманітні кампанії з інформування споживачів про стандарти безпеки продукції, як розпізнати безпечну продукцію та як захистити свої права у випадку придбання небезпечної продукції.

Окремі центри є частиною Європейської мережі центрів захисту прав споживачів (European Consumer Centres -ECC-Net) – загальноєвропейської організації, яка об'єднує всі 29 офісів у країнах-членах ЄС, а також в Ісландії та Норвегії [5].

У той час як Європейська Комісія спрямовує політику на удосконалення законодавства у сфері споживчої освіти, країни-члени ЄС реалізують різноманітні програми пов'язані із споживчою освітою через державні органи влади, громадські організації споживачів та навчальні заклади. Щодо участі державних органів у розробці та у реалізації ініціатив у сфері споживчої освіти, то лише в трьох держа-

вах-членах (Хорватії, Литві та Швеції) споживчу освіту включено до частини національної політики.

Крім того, в більшості держав-членів ЄС важливу роль у впровадженні ініціатив у сфері освіти споживачів відіграють як державні органи так і громадські організації. У деяких країнах також існує середовище співпраці між державними органами та громадськими організаціями, в якому загальна відповідальність щодо забезпечення права споживачів на споживчу освіту покладається на державні органи.

Таким чином, держави-члени ЄС реалізують різноманітні програми, стратегії спрямовані на освіту споживачів, в той же час існують значні розбіжності в їх організації і здійсненні. Це підвищує ризики прогалин в забезпеченні права споживачів на споживчу освіту.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>.
2. Закон України «Про захист прав споживачів» 10.06.2023 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3153-20#Text>.
3. Пожоджук Р.В. Право на споживчу освіту. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 8. С. 271-275
4. Станкова І. М. Цивільно-правове регулювання захисту прав споживачів у сфері надання послуг : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право / Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2021. 234 с.
5. Study of consumer education initiatives in EU Member States. Final report. URL: https://commission.europa.eu/document/download/f69e6994-7e46-4bb3-af6d-b81203cd37a3_en?filename=Study%20on%20consumer%20education%20initiative%20in%20EU%20Member%20States%20_final%20report_2023.pdf.

РОЛЬ ЄВРОПОЛУ ЯК УЧАСНИКА СПІЛЬНОЇ СЛІДЧОЇ ГРУПИ У РОЗСЛІДУВАННІ МІЖНАРОДНИХ ЗЛОЧИНІВ

Гуменицька Валентина Володимирівна,
асистент кафедри правоохоронної діяльності

Російсько-українська війна, яка становить серйозну загрозу глобальній безпеці та правопорядку, суттєво вплинула на формування нових і вдосконалення існуючих напрямів співробітництва України та ЄС у сфері боротьби зі злочинністю. В умовах сьогодення однією з найефективніших форм співпраці у розслідуванні та документуванні міжнародних злочинів є діяльність спільної слідчої групи (ССГ). У ч. 1 ст. 20 Другого додаткового протоколу до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах зазначено, що «за взаємною згодою компетентні органи двох чи більше Сторін можуть створити спільну слідчу групу з конкретною метою й на обмежений період, який може бути продовжений за взаємною згодою, для проведення кримінальних розслідувань на території однієї чи більше Сторін, що створили групу» [1]. 25 березня 2022 року, лише через три тижні після початку російського повномасштабного вторгнення, Євроюст підтримав формування групи